

IDEA pro Volby 2017:

Platy českých učitelů: hodně drahé šetření

Praha, 27. června 2017 Na podzim proběhnou volby do Poslanecké sněmovny, ve kterých se o přízeň voličů bude ucházet několik desítek politických subjektů. Think-tank IDEA připravil projekt „IDEA PRO VOLBY 2017,“ jehož cílem je voličům srozumitelným způsobem osvětlit problematiku několik vybraných socioekonomických témat a formulovat klíčové otázky pro veřejné diskuse. Po letních prázdninách se k těmto tématům vrátí rozbohem toho, jaké odpovědi na tyto klíčové otázky nabízejí programy politických subjektů. Dnes vyšla poslední ze série tří studií s názvem „**IDEA PRO VOLBY 2017: Nízké platy učitelů: Hodně drahé šetření.**“

Studie podrobně mapuje platy učitelů na českých veřejných základních školách a porovnává jejich výši se zeměmi EU i OECD. *“Studie shrnuje a rekapituluje klíčové skutečnosti, které se týkají honorování práce učitelů v České republice, poskytuje i mezinárodní srovnání a osvětluje širší souvislosti toho, jakými způsoby se učitelské platy promítají do kvality učitelského sboru a vzdělávání,“* vysvětluje **Daniel Münich**, výkonný ředitel IDEA a autor studie.

Nejnižší v Evropské Unii, na chvostu i v OECD

Analýza prokázala pro Českou republiku velmi nelichotivé postavení: **průměrné platy českých učitelů jsou vůbec nejnižší ze všech 28 zemí EU a navíc patří k nejnižším i mezi 35 ekonomicky nejvyspělejšími zeměmi světa (OECD).** Platy českých učitelů dosahují pouhých **56 % platů vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v ČR, přičemž průměr zemí OECD je 85 %.**

Alternativní ukazatele učitelských platů na neutěšené mezinárodní pozici ČR nic nemění. Například **výdaje učitelských platů** na jednoho žáka v relaci k HDP **na hlavu** (5 %) řadí ČR spolu se Slovenskem také na poslední místo a rozdíl oproti průměru OECD (9 %) je propastný. I s ohledem na **paritu kupní síly** ČR zaujímá poslední místo v úrovni výdajů na vzdělávání na 1. stupni ZŠ a je téměř na polovině průměru zemí OECD a EU22. Protože se délka studia na úrovni ZŠ napříč zeměmi liší, je na místě sledovat i **výdaje na jednoho žáka za celou dobu studia** na ZŠ. Ani zde výsledek není o nic lepší: ČR se řadí k zemím se zdaleka nejnižším objemem vzdělávacích výdajů, které nedosahují ani poloviny průměru EU22 a OECD (50 000 USD).

Nízké platy českých učitelů navíc nejsou ničím novým. Jejich hodnota neroste již minimálně přes dvacet let. Od září 2016 a od ledna 2017 vláda ČR rozhodla o zhodnocení učitelských platů o 8,1 % a platů ve veřejném sektoru o 9,3 %. Důsledkem toho bylo, že vládou proklamovaný růst učitelských platů v období 2015–2016 opět jen stěží držel krok

s růstem platů ostatních zaměstnanců veřejného sektoru. **Průměrné platy učitelů v poměru k průměrné mzdě v národním hospodářství se tak v současnosti pohybují na obdobné úrovni jako v roce 1995, tedy mezi 105 % – 110 %. To je velmi málo s ohledem na to, že většina českých zaměstnanců nemá vysokoškolské vzdělání. Naopak učitelé je dnes mít musí.**

Dlouhodobé důsledky

Od ad-hoc zvýšení platů a krátkodobých politických slibů nelze výraznější zvýšení kvality učitelů a vzdělávání očekávat. Jednorázové zvýšení učitelských platů bez dlouhodobého výhledu mají na kvalitu vzdělávání efekt blízký nule, neboť zvýšení atraktivity učitelé profese, finanční i nefinanční, se do struktury a kvality pedagogického sboru promítá pomalu. „*Jde spíše o dekády, protože efekt se do velké míry realizuje skrze generační výměnu učitelského sboru,*“ vysvětluje **Daniel Münich**. „*Pokud není výhled zvýšené atraktivity učitelé profese dostatečně dlouhý a věrohodný, vyšší zájem o profesi mezi lépe intelektuálně disponovanými jedinci nevyvolá. Z tohoto důvodu musí být zhodnocování platů učitelů systematické a dlouhodobé. Věrohodnost společenského závazku by výrazně posílilo například navázání průměrných učitelských platů na platovou úroveň vhodně definované srovnávací skupiny,*“ uzavírá **Daniel Münich**.

Seznam **klíčových otázek** pro veřejnou diskusi:

1. Je současná úroveň učitelských platů v ČR příliš nízká, a pokud ano, jaké vyšší úrovně by měly platy dlouhodobě dosahovat?
2. Jakým mechanismem a jakým tempem by se měly platy učitelů zvyšovat?
3. Je žádoucí, a pokud ano, jakým způsobem by se měla posílit věrohodnost společenského závazku dlouhodobě výrazně vyšší úrovně učitelských platů?
4. Má být dominantním zdrojem růstu učitelských platů státní rozpočet nebo se má zvýšit podíl dalších zdrojů a v tom případě jakých? (zdroje zřizovatelů: obcí, krajů a soukromých, zdroje EU, případně další).
5. Do jaké míry je vhodné a možné vyšších průměrných platů učitelů dosáhnout při zachování současného objemu veřejných prostředků cestou strukturálních úspor ve školství? (např. zvýšením průměrné velikosti tříd, zvýšením průměrné velikosti škol, optimalizací sítě škol, snížením ostatních provozních či investičních nákladů)
6. Do jaké míry má být případné výrazné navyšování učitelských platů realizováno paušálně podle let praxe (případně kariérních stupňů) a do jaké míry podle místních podmínek a potřeb z rozhodnutí vedení jednotlivých škol.
7. Je vhodné a možné podpořit atraktivitu učitelé profese v oblasti nefinančních podmínek práce, jak a v jakém rozsahu?

Studie s názvem „**IDEA PRO VOLBY 2017: Nízké platy učitelů: Hodně drahé šetření.**“ [ke stažení na webu IDEA.](#)

Kontakt:

Daniel Münich

Výkonný ředitel IDEA

telefon: (+420) 736 607 705

daniel.munich@cerge-ei.cz

Blanka Javorová

PR manažer IDEA

telefon: (+420) 602 698 440

blanka.javorova@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš

PR konzultant IDEA

telefon: (+420) 776 186 529

ondrej.lukas@cerge-ei.cz

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>. Sledujte nás také na facebooku <https://www.facebook.com/ideacerge>.